

Inhoud

Voorwoord	Pag. 6
1. San Marino	Pag. 10
2. Kosovo	Pag. 40
3. Andorra	Pag. 86
4. Malta	Pag. 108
5. Liechtenstein	Pag. 138
6. Kazachstan	Pag. 174
7. Georgië	Pag. 210
8. Gibraltar	Pag. 244
9. Luxemburg	Pag. 280
Epiloog	Pag. 310

Voorwoord

De Bisschop Metziusstraat in Tilburg, voorjaar 1991. Terwijl ik op de plaats aan het voetballen ben, roept mijn moeder vanuit de keuken. “Joris, d’er is unne brief voor oe. Er zit unne vrèmdè zéégel op.” Ik ren naar binnen, struikel bijna over de dorpel en de kat en hoop dat het is wat ik denk dat het is. En ja hoor, het is een brief uit de Faeröer, een eilandengroep in de noordelijke Atlantische Oceaan. Gretig scheur ik die open. Er zit een foto in van het nationale elftal, een informatieboekje dat ik niet kan lezen, een speldje met het logo van de voetbalbond en een brief. Daarin lees ik dat de voetbalbond van de Faeröer heel erg vereerd is dat zij een supporter hebben in Nederland. Zij hebben mijn complimenten doorgegeven aan de spelers en ik krijg de groeten terug. Ook ben ik meer dan welkom als ik een keer langs wil komen. Helaas ben ik 27 jaar later nog nooit op de eilandengroep geweest, maar deze brief is wel de voornaamste reden waarom dit boek er nu is.

Een halfjaar voordat ik deze brief ontving, was ik in de ban geraakt van de Faeröer. Tijdens hun allereerste officiële wedstrijd, een kwalificatieduel voor het EK 1992, hadden de Scandinaviërs enorm gestunt. Oostenrijk was met 1-0 verslagen en de beelden gingen de hele wereld over. De Oostenrijkers hadden een paar maanden daarvoor nog op het WK in Italië gespeeld en sterspeler Toni Polster had vooraf aangekondigd dat alles onder de 0-10 een schande zou zijn. Bovendien stond bij de Faeröer een keeper op doel met een gek wit mutsje. Hij leek wel een clown, maar deze Jens-Martin Knudsen hield alle ballen tegen en werd in één klap beroemd in de voetbalwereld. Na de wedstrijd kwamen de verhalen. Knudsen was een heftruckchauffeur in een visfabriek en droeg het witte mutsje ter bescherming omdat hij op z’n dertiende een zware hersenschudding had gehad, doelpuntenmaker Torkil Nielsen was ook de schaakkampioen van het land en nam driemaal deel aan de Schaakolympiade en voor enkele spelers was dit hun eerste wedstrijd op echt gras. De wedstrijd moest namelijk in Zweden worden gespeeld, omdat op de Faeröer geen gras groeide.

Overbodig om te zeggen dat ik op slag supporter was van dit elftal en dat wilde ik ze laten weten. Internet bestond nog niet. Het opzoeken van het adres van de voetbalbond van de Faeröer kostte mij daarom veel moeite. Ik besloot uiteindelijk de KNVB een briefje te sturen met het verzoek of zij mij het adres konden sturen. Een paar weken later kreeg ik netjes antwoord en het adres. Ik kon eindelijk mijn complimenten naar de Faeröer sturen waar ik nog steeds van in de ban was. Als ik wel eens op doel stond in de straat, was ik Roland Jansen, Hans van Breukelen of Jens-Martin Knudsen. De brief schrijven viel nog niet mee. Waar twaalfjarigen tegenwoordig vloeiend Engels spreken, had ik pas een paar lessen op school gehad en mijn ouders konden het ook amper. Uiteindelijk lukte het mij om in steenkolenengels wat te schrijven en ik kreeg nog antwoord ook.

Natuurlijk ben ik de Faeröer daarna altijd blijven volgen. De eilandbewoners verloren vaak, maar tegen mededwerglandjes als San Marino, Luxemburg en Malta werd ook weleens gewonnen. Ook was er zo nu en dan een echte stunt. Zo kon Schotland twee keer niet winnen op de Faeröer en mislukte de wraakmissie van Oostenrijk in 2008 compleet. In een kwalificatiewedstrijd voor het WK 2010 werd het slechts 1-1. Doelpuntenmaker voor de eilandbewoners was Bogi Løkin, wiens vader Abraham achttien jaar eerder meespeelde toen de Oostenrijkers werden verslagen. Maar sinds de kwalificatieronde voor het EK 2016 is het niet meer alleen Oostenrijk waar ze huilend wakker worden als ze aan de Faeröer denken. In Griekenland hebben ze namelijk een nog groter trauma opgelopen. Zowel in eigen huis (0-1) als op de Faeröer (2-1) verloor de Europees kampioen van 2004 van de eilandbewoners.

De Faeröer is niet het enige kleine voetballand waar ik iets mee heb. Ik heb een zwak voor de meeste dwergstaten van Europa. De liefde voor Liechtenstein komt bijvoorbeeld in de buurt van die voor de Faeröer, terwijl ik ook veel sympathie voel voor San Marino, Luxemburg en Gibraltar. Met Malta en Andorra heb ik dan iets minder, maar over het algemeen ben ik bijna altijd voor de dwergstaat als die een interland spelen. Het gaat overigens verder dan voetbal

alleen. Ik ben ook gefascineerd door de landjes zelf. Jaren geleden las ik ooit *The Little Tour: Andorra, Monaco, Liechtenstein, San Marino* van Giles Playfair en Constantine FitzGibbon. Het is een reisverslag uit de jaren vijftig van twee Engelse *socialites* die de vier dwergstaten uit de titel bezoeken. De naam *The Little Tour* is een knipoog naar *The Grand Tour* die jongemannen uit steenrijke families rond hun 21e moesten maken om Europa beter te leren kennen. De reis ging vaak van Parijs naar Genève en dan van Florence naar Rome om via Wenen in Berlijn terecht te komen. Playfair en Fitzgibbon maakten eenzelfde soort reis om Europa te leren kennen, maar kozen voor de kleine landjes. Het is een gedateerd maar interessant boek als je liefhebber bent van dwergstaten.

Ik loop zelf al lange tijd met het idee rond om iets met het voetbal in de dwergstaten te doen. Een jaar of tien geleden vatte ik het plan op om ze allemaal te bezoeken en daar een boek over te schrijven. Ik houd namelijk van verliezers. Er zijn altijd twee interessante verhalen in de sport: het verhaal van de winnaar en dat van de verliezer. Alles wat daar tussenin zit, is meestal niet boeiend. Persoonlijk heb ik meestal weinig met winnaars. Uitzondering is wanneer ze van hun troon vallen. Mensen als Frank Vandenbroucke, Marco Pantani, Diego Maradona en Paul Gascoigne vind ik bijvoorbeeld weer wel heel interessant. Vandaar dat ik op het idee kwam om een boek te schrijven over Pot 6, de laagst mogelijke categorie voetballanden. Bijna alle dwergstaten zitten daar in, maar helaas voor mij ontbreekt uitgerekend de Faeröer. Dankzij die twee overwinningen op Griekenland zitten de eilandengroep in Pot 4. Wel mag ik op bezoek bij San Marino, Andorra, Malta, Liechtenstein, Gibraltar en Luxemburg. Zij worden aangevuld met Kosovo dat pas net is erkend door de FIFA en daardoor in Pot 6 zit, Kazachstan dat gewoon enorm slecht presteert de laatste jaren en Georgië, een land dat er mijn inziens totaal niet in hoort.

Na wat gepuzzel is dit mijn programma voor de kwalificatieronde van het WK 2018.

04/09/2016: San Marino v Azerbeidzjan

06/10/2016: Kosovo v Kroatië

10/10/2016: Andorra v Zwitserland

11/11/2016: Malta v Slovenië

24/03/2017: Liechtenstein v Macedonië

10/06/2017: Kazachstan v Denemarken

02/09/2017: Georgië v Ierland

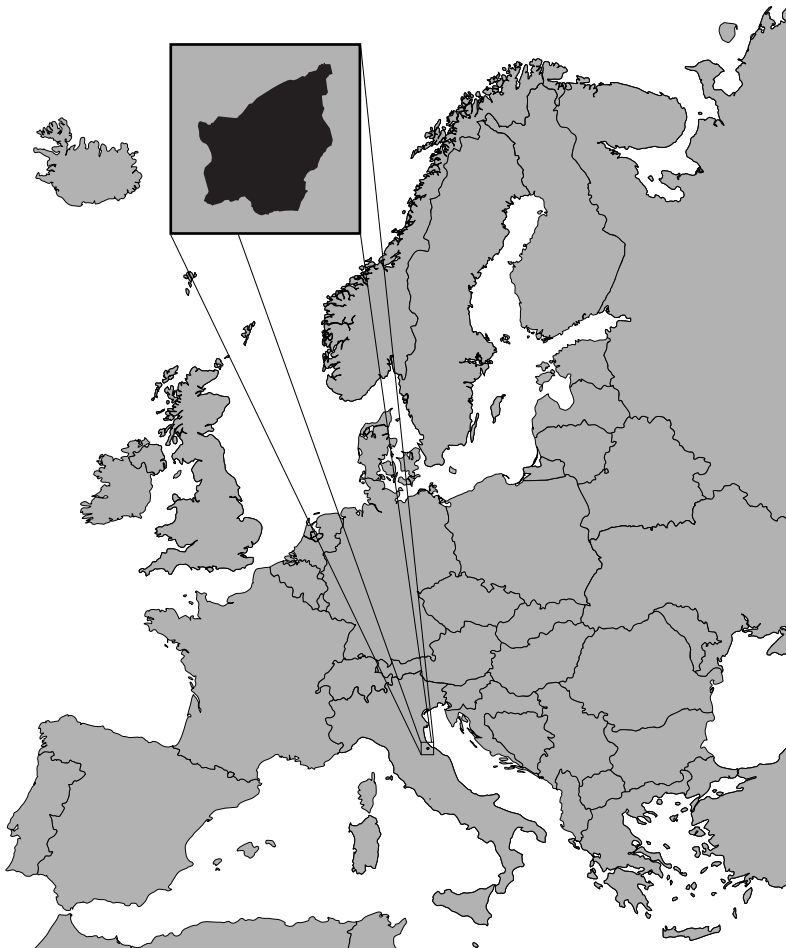
07/10/2017: Gibraltar v Estland

10/10/2017: Luxemburg v Bulgarije

Het worden voor mij ook bezoeken aan landen die ik nog niet ken. In Luxemburg ben ik wel een paar keer geweest, maar in de andere acht nog nooit. Hoewel, daar valt over te discussiëren. In de zomer van 2016 was ik namelijk in Abchazië en dat bezoek gaf mij het laatste zetje om dit Pot 6-project te doen. Abchazië is een land dat door Georgië wordt beschouwd als een onderdeel van hun land, terwijl de Abchazen zelf vinden dat ze onafhankelijk zijn. In het landje wordt de Georgische taal niet gesproken, de nummerplaten hebben een Abchazisch kenteken en je betaalt er met Russische roebels en niet Georgische lari's. Ik beschouw daarom mijn bezoek aan Georgië dus als een nieuw land. Ik ga daar ook niet vertellen dat ik in Abchazië ben geweest, want daarvoor kunnen ze je twee jaar in de cel smijten. Ik was in de afvallige regio vanwege het WK voor niet-erkende landen. Abchazië won dat toernooi en dat was een gekkenhuis. Voor mijzelf ook, want tijdens een wedstrijdje tussen de organisatie en de journalisten scheurde ik mijn achillespees af na een smerige overtreding. Dat betekent een paar maanden met krukken en een Moon Boot lopen. Tegenslag voor mijn Pot 6-plan, maar ik heb besloten om toch gewoon te gaan. Het zal wel afzien worden, maar dat is het ook voor de spelers die ik ga zien als zij tegen een topland spelen. Op deze manier ben ik solidair met hen.

-1-

SAN MARINO

Een kleine geschiedenis

San Marino is een microstaatje dat volledig omringd wordt door Italië. Het heeft mij altijd verbaasd dat het nooit is opgeslokt, maar door politiek steeds de juiste keuzes te maken heeft het landje talloze pogingen om het te annexeren overleefd. San Marino bestaat al sinds 301 na Christus. In dat jaar verlieten de steenhouwers Marinus en Leo het eiland Arbe om in het huidige Italië een kloosterorde te starten. Marinus koos ervoor om die op de berg Monte Titano te beginnen. Leo lachte zijn vriend uit. Die domme Marinus koos de hoogste en lastigste berg in de omgeving uit. In ongemak had Leo geen zin en hij startte zijn orde op een berg die veel makkelijker begaanbaar was. Dat was het inderdaad... voor bezetters. Waar San Leo al lang geleden haar onafhankelijk verloor, bestaat San Marino nog steeds.

Marinus, later Sint Marinus alias San Marino, had het goed gezien. De Monte Titano is namelijk een natuurlijk fort. Later werd het versterkt met stadsmuren en drie torens waarna het helemaal lastig was om te veroveren. Dat lukte dan ook zelden. Slechts driemaal is het dwergstaatje voor een korte tijd bezet geweest. De laatste keer waren het de nazi's die in september 1944 het dwergstaatje binnenvielen. Na de Tweede Wereldoorlog kende het land een enorme bloeiperiode, mede door het gunstige belastingklimaat. Bijna nergens is het modale inkomen zo hoog als in San Marino en de gemiddelde levensverwachting van de inwoners behoort tot de hoogste ter wereld. Er is weinig werkloosheid, criminaliteit komt ook niet veel voor en San Marino heeft een begrotingsoverschot. Alles bij elkaar is het prettig wonen voor de 33.357 inwoners in de 61 km² grote republiek.

Een elftal feitjes

1. San Marino claimt de oudste republiek ter wereld te zijn. Met 301 na Christus als stichtingsjaar is dat waarschijnlijk een terechte claim.
2. De vlag van San Marino werd in 1862 officieel ingevoerd. De vlag bestaat uit twee horizontale banen, boven wit en onder lichtblauw. Het lichtblauw staat voor de lucht en het wit voor de sneeuw die in de winter op Monte Titano ligt.
3. In 1894 besloot het land postzegels uit te geven. Dat is lange tijd de belangrijkste bron van inkomsten geweest omdat filatelisten gek waren op de zegels uit het ministaatje.
4. Ondanks het feit dat San Marino geen deel uitmaakt van de EU is de euro wel het wettelijke betaalmiddel van het land.
5. San Marino bestaat uit negen castelli. Dat zijn een soort gemeentes.
6. In San Marino zijn meer auto's dan mensen. Op iedere 1.000 inwoners zijn er 1.263 wagens.
7. San Marino was het eerste land ter wereld waar de communisten democratisch aan de macht kwamen. Van 1945 tot en met 1957 zaten zij in de regering.
8. Het dwergstaatje heeft een piepklein leger. Met hun rode broeken en groene jassen zien de militairen er eerder uit als een carnavalsvereniging dan een krijgsmacht en daarom heeft het vooral een ceremoniële functie.
9. San Marino heeft twee staatshoofden die ieder voor een halfjaar worden gekozen. De termijnen wisselen in april en oktober.
10. In 1861, vlak voor het begin van de Amerikaanse Burgeroorlog, schreef de regering van San Marino een brief aan Abraham Lincoln om hem ereburger van het land te maken. Lincoln accepteerde het aanbod en stuurde een brief terug waarin hij schreef veel respect voor het ministaatje te hebben.
11. De namen van de befaamde drie torens van San Marino zijn Guaita, Cesta en Montale, gebouwd in respectievelijk de elfde, dertiende en veertiende eeuw.

8,3 seconden

San Marino – Azerbeidzjan 0-1

“Welcome to Bologna on Capital Gold for England versus San Marino with Tennent’s Pilsner, brewed with Czechoslovakian yeast for that extra Pilsner taste ... AND ENGLAND ARE ONE DOWN.”

Engeland heeft veel vernederingen meegemaakt op het voetbalveld, met de nederlaag tegen IJsland op het EK 2016 als voorlopig laatste hoofdstuk van een heel dik boek. Een van de andere hoofdstukken heet Davide Gualtieri. Stuart Pearce wordt nog weleens badend in het zweet wakker als hij aan deze San Marinees denkt. In november 1993 moest Engeland met zeven doelpunten verschil van San Marino winnen en hopen op een nederlaag van Nederland in Polen. Alleen dan zouden de Engelsen naar het WK in de Verenigde Staten gaan. Maar na 8,3 seconden had Gualtieri, terwijl radiocommentator Jonathan Pearce nog bezig was sponsor Tennent’s te pluggen, mede dankzij een te zachte terugspeelbal van Stuart Pearce al gescoord. Engeland won uiteindelijk met 1-7, maar dat was niet genoeg. Manager Graham Taylor werd de volgende dag afgemaakt in de tabloids en ook voor Stuart Pearce had niemand een goed woord over.

Door zijn snelle doelpunt staat de naam van Davide Gualtieri in mijn geheugen gegrift. Hij is een van mijn drie helden van de kleine voetballanden, samen met Jens Martin Knudsen van de Faeröer en Peter Jehle van Liechtenstein. Idool is misschien een groot woord, maar ik zou meteen een nier aan hem afstaan mocht hij die nodig hebben. Het doelpunt van Gualtieri is op het moment dat ik afreis naar San Marino nog altijd het snelste dat ooit is gescoord in een WK-kwalificatiewedstrijd. De ironie is dat uitgerekend een speler van het slechtste voetballand van Europa dit record in handen heeft. Een land waarover Engelse journalisten vaak denigrerende stukken schrijven. Er gaat geen jaar voorbij zonder dat er een ‘opiniestuk’ in de Britse pers staat dat San Marino niets te zoeken heeft in de kwalificatiegroepen en dat het de Engelsen onnodig vermoeit. Ik denk ook dat als de Three Lions niet meer tegen San Marino zouden spelen Engeland een volle prijzenkast zou hebben. Dat het altijd San Marino is dat wordt uitgelicht, is opvallend te noemen. Het doelpunt van Gualtieri lijkt stiekem nog steeds pijn te doen.

De reis

San Marino is het eerste Pot 6-land dat ik ga bezoeken. Het maken van het reisschema is nog een heel gepuzzel. Zo wil ik per se bij de eerste officiële thuiswedstrijd van Kosovo zijn, moet ik de laatste wedstrijd van Gibraltar pakken omdat het dan misschien in eigen land speelt in plaats van in Portugal, is het plan om in november op Malta te zijn vanwege het weer en moet ik nog uitzoeken welke landen ik zal combineren. Er zijn maar zeven speelweekenden voor tien speelrondes (vier enkele en drie dubbele), dus is het noodzakelijk om tweemaal twee landen vlak achter elkaar te bezoeken en dat moet logistiek te doen zijn. Maar het belangrijkste voor mij is om met San Marino te starten. Van alle landen is dat de ultieme voetbaldwerg en het past dus perfect om daar te beginnen. Daarnaast speelt San Marino op de eerste speeldag thuis tegen Azerbeidzjan, de enige wedstrijd van de tien waar het een kleine kans heeft om voor het eerst in haar geschiedenis een kwalificatieduel te winnen.

Bij het uitzoeken hoe ik naar San Marino ga, stuit ik al snel op het eerste probleem. Het vliegveld van Rimini, dat niet ver van San Marino ligt, is failliet. Optie twee is vliegen op Bologna. Dat ligt op twee uur rijden van het dwergstaatje. Door mijn afgescheurde achillespees heb ik een Moon Boot aan. Voordeel is dat ik er nu uitzie als RoboCop, nadeel is dat mijn mobiliteit daardoor zeer matig is. Het plan is dus om zo min mogelijk te reizen, maar dat gaat 'm niet worden. De hotels in Città di San Marino, de hoofdstad van het dwergstaatje, blijken vrij prijzig te zijn. Daarom neem ik een hotel in Borgo Maggiore, dat aan de voet van Monte Titano ligt waar de Città op is gebouwd.

Een ander voordeel van die plek is dat er een bushalte voor het hotel is. Het openbaar vervoer in San Marino is heel simpel. Iedere 75 minuten rijdt een bus van Rimini naar San Marino en omgekeerd. Meer smaken dan die ene bus zijn er niet. Alhoewel, er is ook een optie om met een kabelbaan te gaan. Alleen moet ik dan een heel stuk lopen met mijn krukken en robotschoen en dat lijkt mij niet ideaal. Als ik in het hotel aankom, raden ze mij dat ook af. Volgens de receptioniste moet ik dan ook een heel stuk langs de snelweg lopen en dat klinkt vrij onveilig. In het hotel vinden ze het trouwens heel raar dat ik zeven dagen blijf. "Normaal blijven mensen hooguit twee nachten", krijg ik te horen. Als ik vertel dat ik hier een

week blijf om over het voetbal in San Marino te schrijven, vinden ze mij nog vreemder. “Voetballen kunnen we hier niet, hoor. Dan kun je beter naar Italië gaan.”

La Serenissima

Feitelijk klopt de opmerking van de receptioniste wel. Niemand denkt bij San Marino aan succesvol voetbal. Toch heeft het dwergstaatje een Europa Cup I-winnaar voortgebracht: Massimo Bonini. De middenvelder won in 1985 met Juventus de belangrijkste Europese clubprijs. Daarnaast staan er ook drie scudetti, een Europa Cup II, een Europese Supercup, een Intercontinental Cup en een Coppa Italia in zijn prijzenkast. Niet slecht voor iemand die de jeugdopleiding van de kleine San Marinese club Juvenus doorliep. Pas op zijn achttiende pikte het Italiaanse provincieclubje Bellaria Igea Marina hem op. Daarna ging het snel en in 1981, Bonini was 21, kocht Juventus hem. Hij werd daar ‘Platini’s Longen’ genoemd, omdat hij achter de Fransman al het vuile werk opknapte. Omdat San Marino nog geen nationaal elftal had, speelde Bonini jeugdinterlands voor Italië. Spelen voor het Italiaanse elftal kon niet, want daarvoor moest de middenvelder zijn San Marinese paspoort opgeven en dat wilde hij niet.

Bonini hoopte dat zijn land ooit mee ging doen aan de kwalificatierondes voor EK’s en WK’s en besloot daarop te wachten. In 1986 speelde San Marino voor het eerst een onofficiële interland. Tegen Jong Canada werd met 0-1 verloren. Twee jaar later, terwijl in Nederland iedereen dronken was van geluk na het winnen van het EK, was in San Marino ook een klein feestje. Het land kreeg toestemming om mee te doen aan de kwalificatiewedstrijden voor het EK 1992. Op 14 november 1990 leidde Bonini, die ondertussen in de herfst van zijn carrière was beland en voor Bologna speelde, zijn team uit de tunnel. De eerste echte interland werd met 0-4 verloren van Zwitserland, maar La Serenissima stond op de kaart.

Uiteindelijk verloor San Marino alle acht kwalificatiewedstrijden met een doelsaldo van één doelpunt voor en 33 tegen. De volgende kwalificatiereeks zou de tot op heden meest legendarische worden. Eerst werd een punt gepakt tegen Turkije (0-0) en een paar maanden later maakte Davide Gualtieri zijn befaamde doelpunt na 8,3 seconden. Beter dan dat zou het niet worden, al wisten de San Marinezen dat toen nog niet. De zeven jaar